

Az agroökológia és a mezőgazdaság jövőjéről rendelkező új törvény

Marion Guillou (az **Agreenium** elnöke, a **FACCE-JPI**ⁱ elnök-asszonya, az **INRA** volt elnök-főigazgatója) és Bertrand Hervieu (a CGAAERⁱⁱ alelnöke) október végén tartott előadást a Stéphane Le Foll miniszter által fémjelzett agroökológiai programrólⁱⁱⁱ és a most készülő, a francia mezőgazdaság jövőjéről rendelkező törvényről. (*Marion Guillou 2012-ig volt INRA elnök-főigazgatója, ebbéli tisztségében a szociológus Bertrand Hervieu-t követte az elnöki poszton.*) Az általuk elmondottak a következőképpen foglalhatók össze.

Az agroökológia fogalma igazán hangsúlyosan a 2012-es kormányváltás nyomán került be a szakmai köztudatba, ami egyértelműen Stéphane Le Foll miniszter hivatalba lépésével függ össze. A tárcavezető azóta számtalanszor kifejtette, érdemi dinamikát szeretnének a vidéken teremteni, ami a kutatással együttműködve olyan kollektív folyamatokat indít el, ami utat nyit az ökológiailag erős és gazdaságilag hatékony termelési módok alkalmazása előtt. A tervek szerint hamarosan megkezdődik a franci mezőgazdaság jövőjével kapcsolatos törvénytervezet parlamenti vitája is – a jogszabály Stéphane Le Foll mezőgazdasági miniszter tárcavezetői karrierjének egyik „fő műve”. A törvény célja, hogy segítségével a francia mezőgazdaság ökológiai és ökonómiai hatékonyságát egyszerre lehessen javítani, versenyképesebbé tegye az, mégpedig a 2012. végén bemutatott agroökológiai programmal összhangban. A legnagyobb kihívás az, hogyan lehet a gazdálkodók, a fogyasztók és az állampolgárok érdekeit összhangba hozni és minderre egyidejű pozitív választ adni úgy, hogy közben a mezőgazdaságnak, az élelmiszer-iparnak és az erdőgazdálkodásnak komoly szerepet szán a kormányzat a nemzetgazdaság élénkítésében és a munkahely-teremtésben. A törvénytervezet egyik fő intézkedése az „ökonómiai és környezetvédelmi csoportok” (*groupements d'intérêt économique et environnemental*, GIEE) megalakításának ösztönzése annak érdekében, hogy ezeken keresztül a gazdálkodók és gazdaságok összefogásával, tevékenységük összehangolásával a lehető leghatékonyabban, kollektív formában lehessen kezelni a környezetvédelmi kérdéseket.

Mint azt Marion Guillou bevezetőjében kifejtette, az agroökológiai program lényege igen egyszerű: **ahelyett, hogy a környezetgazdálkodást egy utólagos követelmény-rendszerként és kötelezettségként kezelnék, miért ne lehetne ezt a termelés szerves részeként értelmezni**, olyannak, ami nem nehezíti, hanem éppen ellenkezőleg, megkönnyíti a mezőgazdaság fenntartható formában történő művelését^{iv}. Az anyag összeállításakor a lehető legszélesebb tapasztalati alapokra helyezték a munkát, nem csak Franciaországban, de a világ számos országában megvizsgálva a termelési rendszereket. Fölmérték:

- vannak-e ezen a területen már úttörő eljárások, kezdeményezések a világban?
- milyenek az innovatív mezőgazdasági termelési rendszerek?
- milyen agronómiai elemei vannak az ökológiailag aktív termelési rendszereknek?

Erre az ismeretanyagra alapozva kezdték meg kidolgozni azokat az elképzeléseket, amik szerintük érdemi alternatívát jelenthetnek a jelenlegi, konvencionális termelési rendszereknek és teljesítik az ökológiai és ökonómiai hatékonyság egyidejűségével kapcsolatos elvárásokat. Meghatároztak 35 olyan ökonómiai és ökológiai szempontot is, amik teljesülése esetén bio-ökonómiai szempontból hatékony rendszerről lehet beszélni. Ezen túlmenően legkevesebb 200 olyan agronómiai eszközt azonosítottak be, amik érdemben szerepet játszhatnak az ökológiailag és ökonómiailag egyaránt hatékony termelési rendszerekben.

Kifejtette, a mezőgazdasági termelés kettős, azaz ökológiai és ökonómiai egyidejű hatékonysága egyértelműen szociológiai hatékonysággal is társul, így ennek vizsgálata is

megkerülhetetlen az érdemi következtetések érdekében. Nagyon fontos, hogy az egyes gyakorlatok, technikák elemzésekor ne csak az ökonómiai megtérülés legyen a mérvadó, hanem vizsgálva legyenek a környezetvédelmi és társadalmi hatások, következmények is és ezeket valamilyen formában számszerűsíteni is lehessen. A különböző vizsgálatok során beazonosított mintegy 200 különböző termelési eljárást 15 különböző kategóriába sorolták be aszerint, hogy mi ezek fő jellegzetessége, mozgatórugója:

1. a talajművelés típusa és a talajfelszín állapotának biztosítása,
2. a vízgazdálkodás és a víz minőségének védelme,
3. a talaj ásványi- és szervesanyag-tartalmának biztosítása,
4. a növényfajta- és vetőmagtípus-választás (termelői vagy fémzárolt),
5. a növényvédelem,
6. a vetésforgó és a talajtakarás biztosítása,
7. a növényállomány és az agrotechnika kapcsolata,
8. az alkalmazott birtokpolitika,
9. a gépesítési stratégia,
10. az állattenyésztésben használt ingatlanok kezelése,
11. a trágyakezelés és –hasznosítás,
12. az állat-egészségügy és az állatjólét,
13. a takarmányozás,
14. az állat-genetikai stratégia,
15. az alkalmazott állattartási módszer.

Az eredmények alapján fölállítottak egy olyan mátrixot, ahol az egyes metszéspontokban meg lehetett jelteni, milyen irányban módosítja egy-egy termelési eljárás a gazdálkodás hatékonyságát, majd ezeket az ismereteket kivetítették a franciaországi gazdaságokra. Ennek segítségével egy olyan kördiagramot („radart”) szerkesztettek, amiből le lehetett olvasni, hogy az egyes termelési eljárások milyen hatással vannak a gazdaságok ökonómiai és ökológiai hatékonyságára. Mindezen ismeretanyagot a francia mezőgazdaság hat fő gazdaság-típusára kivetítve vonták le azokat az első következtetéseket, amiket a miniszter számára is megfogalmaztak és amiket Stéphane Le Foll **a francia mezőgazdaság jövőjéről készülő törvénybe** is be akar építtetni. Ez a hat fő típus:

- tejhasznú szarvasmarha-tartás vegyes gazdálkodási struktúrában (*systeme de polyculture-élevage bovin laitier autonome*)
- intenzív szalma-almos sertéstartás,
- alacsony input-oldalú szántóföldi növénytermesztés,
- csökkentett talajművelési rendszerre alapozott szántóföldi növénytermelés,
- évelő kultúrák termesztése integrált növényvédelemmel,
- agroerdészet.

Marion Guillou aláhúzta, a növénytermesztésben mindenképpen arra van szükség, hogy a mostani gyakorlathoz képest nagyobb gyakorisággal „menjünk ki a szántóföldre”, míg az állattenyésztésben azt szorgalmazta, hogy a helyi szintű együttműködésekre alapozva minél nagyobb arányban helyben lehessen biztosítani a gazdaságok takarmány-önellátását. Általánosságban úgy fogalmazott, elengedhetetlen a területegységre eső termelékenység fenntartható módon való növelése, mert nem lehet a megtermelt mennyiséget például az erdőterületek rovására növelni, az erdőkre ugyanis a fenntartható fejlődés érdekében mindenképpen szükség van. Mint mondta, a nemzetközi kitekintésnek köszönhetően bebizonyosodott, hogy a világban számos helyen történtek már erőfeszítések a mezőgazdaság ökológiai és ökonómiai hatékonyságának egyidejű növelésére, de Franciaországban is vannak olyan innovatív rendszerek, amik megfelelnek ennek a kritériumnak. Szerinte egyértelműen ilyen az agroerdészet, az integrált növényvédelem, a talajvédő gazdálkodás ([*agriculture de*](#)

conservation vagy *agriculture écologiquement intensive* – lényege a talajok termékenységének hosszú távú fönntartása okszerű, ökológiai szemléletű gazdálkodással, ami egyben a minél alacsonyabb szintű műtrágya-használatra törekszik, de nem tiltja meg ennek használatát), noha például az agroerdészet Braziliában vagy Kelet-Afrikában sokkal nagyobb volumenű. Más hasonló eljárások Franciaországban szinte ismeretlenek, ilyen pl. a mezőgazdasági termelés a városi környezetben - ennek talaj nélküli változatát fejleszti Szingapúr -, a permakultúra (USA), a *perennial grain system* (Ausztrália, India), egyes növény- és állatfajok társítása (pl. rizs, kacsa és hal Kínában). Hangsúlyozta, elengedhetetlen az innovatív termelési rendszerek fejlesztése, ám a siker érdekében elengedhetetlen a helyi szereplők minél szélesebb és szorosabb együttműködése, elsősorban regionális megközelítésben gondolkodva, ahol mindenkire lehet és kell támaszkodni. Általában is igaz, hogy a regionális kezdeményezések sokkal hatékonyabbak, mint az egyéni szinten megvalósulók. A másik megközelítés az egyes termékpályák szintje, itt legalább olyan fontos az egyes szereplők konstruktív együttműködése, mint a területi szinten történő kezelés esetében.

Megjegyezte, a hosszú távú gondolkodás elengedhetetlen: Bretagne példája mutatja legjobban, hogy egyes technológiai hibák akár évtizedekre ható következményekkel járhatnak – ilyen időtávon kell ugyanis tervezni ahhoz, hogy a vízminőségben érdemi javulás következhesse be. Ami pedig az innovációt illeti, ezt mindig a helyi adottságokhoz kell igazítani és két síkon kell megvalósítani, szakmai és társadalmi téren. Ha ez a kettő nem teljesül egyszerre, nem remélhető siker.

A kutatók a vizsgált mintegy 200 termelési eljárás közül mintegy egy tucatot azonosítottak úgy, mint amik érdemben hozzá tudnak járulni a kitűzött célok eléréséhez, ám ezek önmagukban nem elegendők, hozzájuk mindenképpen további elemeket kell kapcsolni, hogy a kívánt hatás hosszú távon is biztosítható legyen. Marion Guillou aláhúzta, a mezőgazdaság ökológiai és ökonómiai hatékonyságának megteremtése csak akkor lehet sikeres, ha ehhez a szakképzés megfelelő háttérrel ad – a miniszter döntése értelmében a gazdaságvezetők képzésének legfőbb szegmensében, a felsőfokú technikus (BTS) képzésben haladéktalanul megkezdik az ehhez szükséges tananyag kidolgozását és oktatását. A másik fontos feladat azon akadályok leküzdése (az egyén, a közösségek és a termékpályák esetében egyaránt), amik a gazdálkodókat visszatartják az új eljárások, ismeretek alkalmazásától.

A levont első következtetések igen sokrétűek, a teljesség igénye nélkül ezek közül néhány:

- a legfontosabb, hogy minél nagyobb mértékben támaszkodni kell az ökoszisztémák működésében rejlő azon lehetőségekre, amiken keresztül csökkenteni lehet a termelési rendszerekbe beviendő fosszilis erőforrások mennyisége, valamint csökkenthető a környezet-terhelés,
- érdemi lehetőségek vannak az ökológiai és konvencionális eljárások, eszközök kombinálásában,
- az alkalmazandó eljárásokat minden esetben az adott gazdaság természeti és ökonómiai (pl. rendelkezésre álló munkaerő) adottságai alapján kell meghatározni,
- bizonyos eljárásokat több termelési rendszerben is lehet alkalmazni, de nem ugyanolyan formában,
- a szántóföldi kultúrákban komoly mozgásteret ad az egyes agronómiai elemek ésszerű társítása (pl. pillangósokkal bővített, tavaszi és őszi kultúrák ötvözésével kialakított hosszabb vetésforgók csökkentett N-trágyázással, állandó talajtakarással, optimalizált vetésidőkkel és tőszámokkal, valamint csökkentett talajműveléssel),

- egyes elemek az évelő és egynyári kultúrákra egyaránt érvényesek, különösen az integrált növényvédelem esetében,
- az agroerdészet alkalmazásával kihasználható az egyes növényfajok (fás és lágyszárú, évelő és egynyári) közötti, a természeti erőforrásokkal szembeni igényekben jelentkező komplementaritás (víz, fény, nitrogén), ezzel párhuzamosan olyan élettér alakítható ki, ami a biológiai sokféleség növelésén keresztül javítja a biológiai növényvédelem hatékonyságát,
- a legelőre alapozott állattartás során a talajban fölhalmozódó szénkészlet akár 40%-ban is képes ellensúlyozni az állatállomány üvegházhatású gáz-kibocsátását (ÜHG),
- a munkaerő-szükséglet vonatkozásában látható, hogy az alkalmazandó rendszerek nagyobb komplexitása miatt valamelyest nő a munkaerő-igény, az élőlétszám kismértékben nehezebbé válhat, elsősorban az almozott állattartásban – viszont ezen negatív hatásokat részben ellensúlyozni lehet a munkacsúcok időbeni szétterítésével, valamint jelentős munkaidő-megtakarítás érhető el a talajmunkák csökkentésével,
- ugyan az egyes ökológiai növénytermelési és állattenyésztési rendszerekben bizonyos mértékű hozamcsökkenés tapasztalható a klasszikus rendszerekhez képest, az ennek nyomán jelentkező bevétel-kiesést kompenzálja a lényegesen kisebb input-bevitel,
- az ökológiai rendszer-szemléletű gazdaságok átadása könnyebb, mint a konvencionális gazdaságoké, mivel kisebb tőkeigényt kell biztosítani,

A minél eredményesebb gazdálkodás érdekében két nagyon komoly kérdésre kell érdemi és fenntartható választ, megoldást találni, ezek:

- a mennyiségi és minőségi vízkészlet-gazdálkodás,
- az ÜHG-kibocsátás csökkentése.

Marion Guillou szerint a növényvédőszer-fölhasználás csökkentése azért nehéz, mert a forgalmazók egyáltalán nem érdekeltek benne, így ő egy olyan rendszert vezetne be, mint ami az energia-forgalmazóknál már megvalósult. Az energetikai szektorban ugyanis a szolgáltatóknak aktívan közre kell működniük az energiafölhasználás csökkentésében, ellenkező esetben retorziókra számíthatnak a kormányzat részéről – a rendszer már működik és érdekeltté tette az energiaszolgáltatókat a felhasználói oldalon megvalósítandó energiatakarékosság előmozdításában azzal, hogy létrejött egy olyan szolgáltatási ágazat, ahol az energia-fölhasználás csökkentését segítő eszközöket, eljárásokat (pl. többlet-szigetelés) értékesítenek. Ez lehet a követendő példa a növényvédőszeres esetekben is, azaz olyan növényvédőszer-forgalmazási rendszert képzelnek el, ahol a forgalmazók maguk is érdekeltek abban, hogy a gazdák minél kevesebb ilyen terméket használjanak.

A fentiek alapján Marion Guillou és csapata az alábbi ajánlásokat és következtetéseket fogalmazta meg a miniszternek:

- minél jobban be kell azonosítani és le kell írni azokat a termelési rendszereket, amik képesek az ökológiai és ökonómia hatékonyság egyidejű növelésére,
- meg kell teremteni az ökológiai átmenethez szükséges képzési háttérrel a szakoktatásban és a felnőttképzésben egyaránt,
- megújult agrár-szaktanácsadási rendszerrel kell segíteni a gazdálkodói csoportokat az ökológiai átmenet megvalósításában, amihez érdemi kutatási háttér^v is biztosítani kell,
- föl kell oldani mindazon fékeket, gátakat, amik az egyéni, közösségi vagy termékpályák szintjén születő kezdeményezések megvalósítását akadályozzák,
- a program végrehajtásának kulcsszereplői a GIEE-k,

- biztosítani kell a kezdéshez és a program lendületben tartásához szükséges energiát, ezzel párhuzamosan pedig a közép- és hosszú távú működés érdekében három feltételnek kell teljesülnie:
 - a, az agroökológiai átmenetben az „agronómiai újraindítás tudományos csoportjának” ([GIS^{vi} Relance agronomique](#)) vezető, strukturáló szerepet kell betöltenie,
 - b, a mezőgazdaság irányításában minél szélesebb körnek szerepet kell kapnia és meg kell újítani az értékmérők rendszerét (*ouvrir plus largement la gouvernance du secteur agricole et renouveler les indicateurs de mesure*),
 - c, már most gondolni kell a 2020. utáni KAP-ra!

Marion Guillou szerint ki kell dolgozni egy olyan ösztönző rendszert, amin keresztül lehetőleg költségvetési többlet-támogatások nélkül meglehetősen oldani, hogy a gazdák számára rendelkezésre álljanak azok a szükséges források, amikkel az agroökológiai rendszerre való áttéréshez szükséges kiinduló beruházásokat finanszírozni lehet. **Ez a megállapítás ugyan összhangban van a jelenlegi francia költségvetési realitásokkal, viszont időben nagyon komolyan kitalolja a tervezettek megvalósítását, sőt bizonyos értelemben meg is kérdőjelezi azt.** Szeretnénk ugyanis emlékeztetni a [villarceaux-i juhászat^{vii}](#) kapcsán írt anyagunkra (1323/PAR/2013) -, ahol Matthieu Calame, az FPH^{viii} párizsi irodájának igazgatója aláhúzta: a más agrotechnikára, termelési rendszerre való átállásnak jelentős költségei vannak, amit mindenképpen meg kell fizetni – ez egy-egy ország (vagy akár az egész EU) mezőgazdasága esetében nagyon komoly forrást igényel. Ha viszont a rendszer „beállt”, utána már lényegesen kisebb – és kigazdálkodható – a működtetés költsége. Pillanatnyilag azonban ezeket a költségeket semmilyen forrásból nem lehet előteremteni...Hervieu és Guillou emlékeztettek a [Jean Glavany](#) minisztersége alatt létrehozott CTE-k intézményére^{ix}, amikre nagyon komoly keretet különített az az akkori kormány. A 2002-es választások és az egyre komolyabb költségvetési problémák miatt azonban a források rövid úton megszűntek és a program elhalt. Aláhúzták, ezt a mostani kezdeményezés esetében mindenképpen el kell kerülni – ez egyelőre nem okoz gondot, mivel nincs külön forrás. Marion Guillou nem mulasztotta el megjegyezni, hogy nem szabad túlszabályozni a rendszert, mivel az egyértelműen az innováció ellen hatna, itt viszont pontosan arra van szükség, hogy az egyéni, de elsősorban a közösségi innováció minél nagyobb szabadságot élvezzen.

Bertrand Hervieu a „termeljünk másként” elképzelés mögötti kormányzati elképzelések, indítékok bemutatása mellett a megvalósítás mögötti szervezeti struktúráját vázolva jelezte, az egyik fő szereplője a munkának a CGAAER, ami egyben a mezőgazdaság jövőjéről szóló új törvény előkészítését is koordinálja bizonyos szempontból. Az agroökológiai program viszont nem jogalkotási kötelezettséggel járó elképzelés, sokkal inkább egyfajta „támogató keretről” (*de bizonyos mértékig nem zárva ki a „szelíd erőszakot” sem, mint meggyőző eszközt*), kezdeményezésről van szó, de ennek sikeréhez elengedhetetlen az állam, a regionális önkormányzatok és a szakma trilógusa. Hervieu emlékeztetett arra, hogy a törvény nem csak a mezőgazdaság, de az élelmezés jövőjéről is szól, sőt elsődleges célkitűzése annak biztosítása, hogy a társadalom minden rétege hozzájusson a kellő mennyiségű és egészséges táplálékhoz. Ahogy a termelésben is nagyon fontos az oktatás szerepe, Hervieu ugyanezt fogalmazta meg a táplálkozásra is: elengedhetetlen a fogyasztók táplálkozás-egészségügyi ismereteinek biztosítása annak érdekében, hogy a vásárláskor mindenki a legjobb döntést hozhassa. **A készülő jogszabály hat fő területre koncentrál, ezek a következők.**

- a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari tevékenység ökonómiai és ökológiai hatékonysága,

- a termőföld védelme és a gazdálkodói generáció-váltás,
- élelmezés-politika és egészségügyi hatékonyság,
- agrár-szakoktatás,
- erdőgazdálkodás és faipar,
- a tengerentúli területek mezőgazdasága.

Az új törvény **első fejezete** fog a termelés ökológiai kérdéseivel foglalkozni, itt lesz szó a termelői szervezetekről és a KAP-hoz való kapcsolódásról, valamint a termékpályák szereplőinek egymáshoz való viszonyáról. Itt kapnak majd helyet a GIEE-k is, amik egyértelműen a törvény egyik fő „szereplői” lesznek. Fontos, hogy a GIEE-kkel nem akar a jogalkotó egy újabb társasági formát létrehozni (van abból már így is elég), hanem csupán egyfajta együttműködési, minőségi kategóriaként kívánják ezeket kezelni, amik ezzel együtt jól meghatározott, konkrét együttműködő partnerként jelennek meg a porondon a kutatóhelyekkel, oktatási intézményekkel szemben. Egyben érdemi szereplői lesznek annak az új rendszernek, amiben 2015-től a KAP második pilléres vidékfejlesztési támogatásait már a régiók hatáskörében használják föl. A készülő új jogszabályt igyekeznek úgy megfogalmazni, hogy az a lehető legnagyobb rugalmasságot adja a termelőknek, földolgozóknak, kereskedőknek az egymás közötti együttműködések alakításában annak érdekében, hogy azok minél hatékonyabban működhessenek.

A törvény második fejezete az élelmezéssel, **a harmadik pedig a termőfölddel** fog foglalkozni, ami ma Franciaországban égető kérdés, ugyanis ahogy némi túlzással fogalmaznak, „*tíz évente egy francia megyényi termőföld tűnik el*”, elsősorban a beépítés miatt. A helyzet megváltoztatása, a tendencia lassítása, esetleges megfordítása érdekében a törvényhozó a földalapok szerepének és helyzetének újbóli megerősítését tűzte ki célul, mivel a tapasztalatok szerint ez az utóbbi időben – a decentralizációs folyamatok következményeként – meggyengült. Az eredetileg megyei szinten dolgozó SAFER-ek jelenlegi, régiós logikát követő, de az egyes régiók adminisztratív határait – sőt esetenként a megyehatárokat – sem respektáló működési körzetét a regionális határokkal harmonizálják. Megkülönböztetett szerepe lesz a fiatal gazdák termőföldhöz juttatásának is. Ez abból a szempontból is nagyon fontos, hogy a francia társadalomban egy nagyon sajátos alakulatot képező gazdatársadalom megújulása biztosítható legyen. Ehhez „külső”, azaz más társadalmi rétegekből érkező fiatalokra is szükség van, mert a gazdálkodó családok köre önmagában nem tudja a kellő utánpótlást biztosítani. Így azonnal érthető, hogy **a törvény negyedik fejezete** miért foglalkozik a szakképzéssel és a kutatással – ugyanis csak ezen keresztül lehet a „kívülállók” köréből biztosítani a gazdálkodói utánpótlást. Nem mellékesen ez a pont logikai összefüggésben van a kutatási és felsőoktatási tárca által kidolgozott felsőoktatási törvénnyel is.

Hervieu megjegyezte, Franciaországban nagyon komoly szándék van arra, hogy olyan mezőgazdasági minisztérium működjön hosszú távon is, ami nem csak az uniós támogatások szétosztásával foglalkozik, hanem érdemi szerepe van a mezőgazdaság sorsának alakításában is – többek között az általa felügyelt oktatási és kutatási rendszer fönntartásával.

Az ötödik fejezet az erdészettel és erdőgazdálkodással és faiparral foglalkozik, célja, hogy a hatalmas és egyre növekvő erdővagyonra egy olyan faipar is épüljön, ami egyrészt jelentős munkahely-teremtő, másrészt pedig képes megfordítani azt a nagyon kedvezőtlen külkereskedelmi tendenciát, ahol Franciaország nettó importőr földolgozott faáruból. Fontos törekvés, hogy a jelen pillanatban az erdőművelésből kieső mikro-parcellákat dinamizálják, mivel ezek pillanatnyilag „holt tőkét” jelentenek. Tervben van egy stratégiai erdő-fa alap (*fonds stratégique bois-forêt*, FSBF) létrehozása, a GIEE-k elvét pedig adaptálni kívánják az

erdészeti és faipari területre is, ennek gyakorlati megvalósítását az erdészeti ökonómiai és környezetvédelmi csoportok (*groupements d'intérêts économiques et environnementaux forestiers*, GIEEF) létrehozása fogja jelenteni.

A hatodik fejezet a tengerentúli területek mezőgazdaságával foglalkozik, a tervezet célja, hogy megszilárdítsa és változatosabbá tegye a tengerentúli területek agrárgazdaságát annak érdekében, hogy az egyes ágazatok a jelenleginél nagyobb arányban vegyenek részt a helyi piaci igények kielégítésében. A siker érdekében az eddigieknél szorosabb és összehangoltabb együttműködést kell kialakítani a régiók, az állam és a szakmai szervezetek között

Bertrand Hervieu elmondta, jelen pillanatban az államtanács előtt van a tervezet, ahol várhatóan november közepén végeznek a munkával, akkor kerül a miniszterek tanácsa elé a dokumentum, majd a jövő év elején - talán az új évben elsőként tárgyalandó törvényként - a Nemzetgyűléshez. Nagyon sok módosító indítványra számítanak nem csak a PS, de az EELV részéről is és azt várják, hogy a jelenlegi ellenzék (elsősorban az UMP) nagyon komoly kritikával él majd és föl fogja használni az eseményt arra, hogy a KAP-reformmal és annak franciaországi adaptációjával kapcsolatosan is kifejtse véleményét.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ Joint Programming Initiative on Agriculture, Food Security and Climate Change

ⁱⁱ Conseil général de l'alimentation, de l'agriculture et des espaces ruraux ([CGAAER](#)), azaz az élelmezési, mezőgazdasági és vidéki területek kérdéseiben illetékes tanács

ⁱⁱⁱ V.ö. többek között 1671/PAR/2013, 2128/PAR/2013, 2428/PAR/2013.

^{iv} **Emlékeztetőül:** Stéphane Le Foll miniszter fölkérése nyomán elkészült az újszerű, környezetkímélő termelési módokat leíró és alkalmazási lehetőségeiket elemző, [tudományos igényű anyag](#), amit Marion Guillou június 11-én ismertetett a sajtó képviselőivel és adott át a miniszternek. Az anyag egyik legfontosabb tanulsága, hogy nincs egységes és általánosan alkalmazható módszer, az egyes ökológiai és agrotechnikai elemekből a helyi természeti, gazdasági és humán adottságok függvényében kell fölépíteni a helyben legjobb eredménnyel alkalmazható termelési módszert. Az anyag teljes hosszúságú, mellékletekkel kiegészített [változata](#) mellett a tárca honlapján annak [összefoglalója](#), valamint négy tematikus ([szőlészet](#), [szántóföldi növénytermesztés](#), [zöldség- és gyümölcsstermesztés](#), [szarvasmarha-tenyésztés](#)) ajánlás is megtalálható és letölthető. A szakminiszter szerint reálisan 5-10 évre van szükség ahhoz, hogy érdemi előrehaladást lehessen elérni az agroökológiai mezőgazdasági rendszerek alkalmazásában. Az elmondottak alapján az is nyilvánvalóvá vált, hogy a tárca elsősorban olyan ösztönzők alkalmazásával szeretné az agroökológiai rendszerek alkalmazásának elterjedését előmozdítani, amik nem igényelnek jelentős költségvetési többlet-forrásokat.

^v Guillou álláspontja szerint a kutatási eredmények alkalmazásában lemaradást jelent az is, hogy eddig nem történt érdemi lépés az alkalmazott mezőgazdasági kutatás finanszírozását szolgáló alap, a [CASDAR](#) forrásaiból finanszírozott alkalmazott kutatások eredményeinek egy egységes rendszerben való összefogására. *A tárca részéről már korábban bejelentették, hogy a [CASDAR](#) forrásainak soron következő kiosztásakor figyelembe fogják venni az agroökológiai kutatás-fejlesztés igényeit is, ezeket pedig a következő nemzeti mezőgazdaság-fejlesztési programban is rögzítik (programme national de développement agricole, PNDAR 2014-2020). A tárca szándékai szerint már ennek a programnak a meghirdetése előtt jelentős összegeket fordítanak agro-ökológiai projektekre, a tervek szerint 2013-ban legkevesebb 3 millió eurót.*

A következetességet jelzi, hogy a tárca az agroökológiai szempontokat már az alkalmazott kutatási intézeteknek kiírt legutóbbi pályázati fordulónál is érvényre juttatta. Mint ismeretes, Stéphane Le Foll miniszter augusztus elsején hozta nyilvánosságra a „partnerség és innováció” (*Innovation et partenariat*) és a „végfőlhasználókat támogató kutatás és innováció az alkalmazott kutatási intézetekben” (*Recherche finalisée et innovation des Instituts Techniques*) pályázati fölhívások eredményét – a projekteket mezőgazdasági és vidékfejlesztési alapról (CASDAR) finanszírozzák, az alap kezelője a mezőgazdasági tárca. A két pályázattal összesen 32 projektet támogatnak, az együttes támogatási összeg 10,7 millió euró. A pluridiszciplináris projektek mögött széles körű szakmai és tudományos összefogás van, hiszen azok megvalósításában az alkalmazott kutatási intézetek (*institut technique*) mellett az agrárkamarák, a szövetkezetek és a vidék- és területfejlesztési egyesületek is részt vesznek. A megvalósítandó tudományos programoktól azt várják, hogy a gazdálkodók, a szaktanácsadók, az oktatók és tanárok számára könnyen értelmezhető és eredményesen hasznosítható

technológiai, ökonómiai ismereteket állítanak elő, valamint a kidolgozott innovatív eljárásokkal hozzájárulnak a fenntartható gazdálkodáshoz és a gazdaságok hatékonyságának, eredményességének javításához.

A projektek elsősorban a biológiai gazdálkodást, a közvetlen értékesítést, az input-anyagok csökkentésének igényét érintik, tágabb értelemben véve pedig a mezőgazdaság ökológiai szempontból intenzívebbé tételét segítik. A CASDAR pályázati fölhívásai azt segítik elő, hogy az alkalmazott kutatás-fejlesztési intézményhálózat minél hatékonyabb választ tudjon adni a társadalom mezőgazdasággal szembeni új kihívásaira, amit erősít a független szakmai zsűri munkája is, ami a benyújtott pályázatok egynegyedét javasolta támogatásra érdemesnek. A támogatott projektek listája a <http://agriculture.gouv.fr/appels-a-projets> címen hozzáférhető a tárca honlapján.

^{vi} groupement d'intérêt scientifique

^{vii} <http://www.bergerie-villarceaux.org>

^{viii} A *Bergerie de Villarceaux*-t a svájci illetékességű „*Fondation Charles Leopold Mayer pour le Progrès de l'Homme*” (FPH), azaz „az emberiség előrehaladásának” szentelt alapítvány egyik projektjeként tartják nyilván. A juhászat magját az egykori villarceaux-i állami birtok épületei adják, ebben alakították ki az ökoközpontot. Magát a gazdaságot az „Új út mezőgazdasági Kft” (*EARL du Chemin Neuf*) működteti, az általa kínált termékeket 2001. óta a biogazdálkodás szellemében állítják elő és „Nature & Progrès”^{viii} (azaz természet és előrehaladás) megjelöléssel forgalmazzák (a teljes művelt terület 2003-val kapta meg a bio minősítést).

^{ix} A Contrat Territorial d'Exploitation (CTE), azaz *helyi művelési megállapodás* fogalmát az 1999. július 9-én kihirdetett mezőgazdasági modernizációs törvény (loi d'orientation agricole du 9 juillet 1999) vezette be, mint a jogszabály egyik fő intézkedését. Célja az volt, hogy megkönnyítse a mezőgazdaság reorientációját olyan irányba, hogy minél jobban meg tudjon felelni a piacok és a társadalom részéről jelentkező új elvárásoknak – pl. a környezetvédelem terén. Hervé Gaymard miniszteri bemutatkozásakor 2002. májusában többek között kijelentette, egyik célja a pénzpazarló intézkedések, eszközök felszámolása, ideértve a CTE-rendszer felülvizsgálatát, átláthatóbb és egyszerűbb formák bevezetését.